

Toekomstvisie van de Plattelandsraad op het buitengebied Gemeente Oude IJsselstreek

De Plattelandsraad maakt zich sterk voor de kwaliteit van het buitengebied en de verbinding en wisselwerking tussen de dorpen en het buitengebied. De basis hiervoor is regelmatig overleg tussen de partijen die in het buitengebied actief zijn en de dorpsbelangen. Voor de vorming van een toekomstvisie over het buitengebied is het van belang om te kijken naar verschillende thema's maar ook om deze integraal te benaderen. De Plattelandsraad ziet dit als een grote uitdaging en gaat hierbij niet uit van het consolideren van de bestaande situatie, maar streeft naar een kwalitatieve verbetering van het buitengebied voor boeren, buitenlui en burgers.

Deze toekomstvisie is tot stand gekomen op basis van gedachtenvorming en discussie van vertegenwoordigers van LTO, Vrouwen van Nu, VAL, Bijenvereniging Varsseveld e.o., IVN, Stichting Behoud Kemnade en Waalse Water, Heelwegs Belang, Stichting Kerk- en fietspaden Sinderen e.o., Achterhoeks Bureau voor Toerisme, Werkgroep Cultuurhistorie, StAM en Sinderens Belang. Deze vertegenwoordigers hebben hiervoor overleg gepleegd met hun achterban.

Deze visie is bedoeld als advies voor de gemeenteraad. De Plattelandsraad wil nauw betrokken blijven bij het verdere proces van Toekomstvisie naar Omgevingsvisie. Een verdergaande samenwerking en overleg tussen burgers en gemeente is wenselijk. De Plattelandsraad vertrouwt er op dat haar adviezen serieus genomen worden.

De bespreking van de toekomst van het buitengebied is gevoerd aan de hand van de volgende thema's:

- Energie,
- Wonen,
- Natuur en landschap,
- Landbouw
- Recreatie/vrijtijdseconomie
- Cultuurhistorie.

Hieronder wordt voor elk thema beschreven hoe de situatie nu is (startpunt), waar we over 10 jaar willen staan (toekomstbeeld) en wat er voor nodig is om dat te bereiken (acties).

ENERGIE

Startpunt

Vanwege klimaatdoelstellingen (CO₂-reductie) moeten we met ons allen minder energie gebruiken. Bovendien moeten we naar duurzamere vormen van energie.

In het Akkoord van Groenlo (2014) is vastgelegd dat de Achterhoek tot een 50% reductie van CO₂ uitstoot in 2020 wil komen en uiteindelijk tot een 100% duurzame energieopwekking. De AGEM is opgericht om de energietransitie vorm te geven. De AGEM wil zoveel mogelijk lokale duurzame energie realiseren. Voor de Achterhoek wordt met name gekozen voor biogas en zonne-energie. Warmte-koude opslag wordt waar mogelijk toegepast. Water kan wellicht ook nog een rol spelen in de energievoorziening.

Tijdens de discussie binnen de Plattelandsraad over het opstellen van dit advies, bleek er een sterke behoefte te bestaan bij alle deelnemers om een beter inzicht te krijgen in de vertaling van de Regionale uitvoeringsagenda duurzame energie 2016 Achterhoek naar de situatie in de Gemeente Oude IJsselstreek. De Plattelandsraad wil hier graag op korte termijn ervaringen en inzichten uitwisselen met deskundigen over besparings- en opwekkingsmogelijkheden voor energie.

Het gasverbruik in de Gemeente Oude IJsselstreek bedroeg in 2012 (peiljaar voor besparingen) voor woningen 30 mln m³ en voor bedrijven 21 mln m³, in totaal dus 51 mln m³ en daarmee 11% van het totale verbruik in de Achterhoek. Het jaarlijks elektriciteitsverbruik bedroeg in 2012 voor woningen 59 GWh, voor bedrijven 142 GWh, in totaal dus 202 GWh en daarmee 13% van het totale verbruik in de Achterhoek.

Als Gemeente Oude IJsselstreek mee wil in het plan van de AGEM om de Achterhoek energieneutraal te maken, dan betekent dit dat er behalve isolering van bestaande gebouwen ook nieuwe energiebronnen aangelegd moeten worden, zoals biovergistingsinstallaties, zonneparken en windmolens. Voor 55 % besparen op gasverbruik en 20% op elektrisch zou dit voor onze gemeente ongeveer een achtste deel van de volgende installaties betekenen: 124 windmolens, 958 elektrische installaties, 355 zonneparken (415 ha), 69 biomassacentrales (55 ha) en 27 biovergistingsinstallaties.

In de gemeente is nog slechts een klein begin gemaakt met de opwekking van duurzame energie.

Toekomstbeeld

In 2050 is de gemeente energieneutraal. Om dit te bereiken is in 2030 het gasverbruik in de gemeente Oude IJsselstreek verminderd met 55 % en het elektriciteitsverbruik met 20 %.

Dit is bereikt door (verdeling naar rato op basis van energieverbruik in 2012):

- Besparing op energieverbruik;
- De uitvoering van grootschalige isolatieprojecten;
- De bouw van 10 windmolens;

- De aanleg van 125 zonnestroominstallaties (45 ha);
- De aanleg van 46 zonneparken (54 ha);
- De bouw van 9 biomassacentrales
- De bouw van 3 biovergistingsinstallaties.

Op het gebied van andere energiebronnen blijven zich nieuwe ontwikkelingen voordoen.

Acties

De burger is eerst aan zet. Besparing op het gebruik van energie is een belangrijke basis. Voor vermindering van energieverbruik worden bestaande woningen zo goed mogelijk geïsoleerd. De burger wordt hierbij door de gemeente ondersteund met plannen, expertise en subsidie.

Er wordt een pilot opgezet voor een energiecoöperatie (postcoderoos). Dit soort samenwerking kan ook de basis vormen voor energie-neutrale wijken.

Over zonneparken heeft de Plattelandsraad zich al eerder uitgesproken. Samenvattend komt het er op neer dat het merendeel van de leden vindt dat eerst de mogelijkheden van daken benut moeten worden, dan de niet gebruikte terreinen als industrieterrein en recreatieterreinen en liever niet op landbouwgrond. LTO wil pertinent geen zonneparken op landbouwgrond. De gemeente onderzoekt op welke wijze zij aan haar quota van te behalen zonne-energie kan voldoen met daarbij inachtneming de voorkeuren van plaatsing.

Bij Netterden staan reeds 6 windmolens en er worden nog een negental windmolens gebouwd. Hiermee voldoet Gemeente Oude IJsselstreek al meer dan voldoende aan de bijdrage m.b.t. windmolens voor de hele Achterhoek.

Bij biomassacentrales gaat het alleen om het hergebruiken van reststoffen, uitsluitend afkomstig uit het eigen gebied, dus geen voedingsmiddelen, mest houtsnippers e.d. van buiten de Achterhoek. Teelt van gewassen voor energie is ongewenst. Bij gebruik van reststoffen uit het onderhoud van landschap is het belangrijk om rekening te houden met en het te koppelen aan biodiversiteit.

Voor mestvergisting is het draagvlak matig. Het is mogelijk maar het is geen vrijbrief om "duurzaam" te zijn. Een aanzuigende werking van zo'n centrale van buiten de regio moet vermeden worden. Overigens is de Europese wetgeving bepalend voor de hoeveelheid mest die geproduceerd mag worden.

Verder is het van belang te kijken wat met geothermie (aardwarmte) binnen onze gemeente mogelijk is. Misschien biedt grootschalige aardwarmtewinning perspectief voor dorpen of clusters van huizen in het buitengebied.

Mogelijkheden voor energie-uitwisseling tussen bedrijven, zoals warmteoverschot van de één gebruiken voor verwarming bij de ander, worden zo veel mogelijk benut.

Er is aandacht nodig voor opslagmogelijkheden van energie. Hierbij kan worden gedacht aan SMART-grids, ondergrondse opslag van warmte en koude in de diepere grondwaterlagen.

In onze gemeente wordt een pilotproject opgezet met het omzetten van zonne-energie in waterstof.

Nog te bouwen gebouwen moeten alle energieneutraal zijn. Bij het ontwerp van nieuwe gebouwen (o.a. schuren) zou altijd een energie producerend dak (op de zuidzijde) gemaakt moeten worden.

Bij het nemen van de maatregelen om te komen tot een energie-neutrale gemeente is het van groot belang dat burgers goed worden voorgelicht en vroegtijdig betrokken worden.

Er wordt gestreefd naar een (verpakkings-)plastic-vrije gemeente Oude IJsselstreek. De bedrijven (industrie, grootwinkelketens e.d. die plastic binnen de gemeentegrenzen brengen worden aansprakelijk gesteld voor de inzameling en verwerking van hun eigen plastic.

WONEN

Startpunt

De Achterhoek wordt krimpgebied genoemd. Daarom zijn in het verleden afspraken gemaakt dat uitbreiding van woningen zeer beperkt mogelijk is. Hiervoor is een woningcontingent afgesproken. Volgens de Woningmarktmonitor provincie Gelderland bedraagt de netto plancapaciteit voor onze gemeente 385 woningen in 2024, dat is ca. 8% van de geplande behoefte in gehele Achterhoek.

Er is plaatselijk binnen onze gemeente een aanzienlijke vraag naar woningen, waaraan niet goed voldaan kan worden. Bijvoorbeeld rond Varsseveld zijn veel ouderen uit het buitengebied op zoek naar een woning in Varsseveld.

In het buitengebied komen nu en in de komende jaren veel agrarische gebouwen vrij doordat er veel boeren stoppen en geen opvolger hebben. Op dit moment wordt het door de gemeente niet toegestaan dat zulke boerderijen worden gesplitst voor dubbele bewoning.

In het buitengebied wonen vrij veel buitenlui die een aanzienlijke oppervlakte grond bezitten. Hun terreinen en natuurtechnische inrichting bieden ruimte aan veel (kwetsbare) flora en fauna.

De bewoners van het buitengebied zijn nauw verbonden met de dorpen en buurtschappen.

Toekomstbeeld

Boerderijsplitsing heeft voor de vitaliteit van het buitengebied veel betekend. Gepensioneerde boeren en andere ouderen blijven veelal op hun oude stek wonen. Nieuwe vormen van zorg (zoals zorg op afstand) bieden hierbij de nodige ondersteuning.

Er blijven nu meer jongeren in het buitengebied wonen. Sommigen werken elders en doen er een stuk mantelzorg bij, anderen hebben de mogelijkheid

gekregen om binnen de bestaande muren van de voormalige boerderij een eigen bedrijf (passend in het landschap) op te zetten.

Het circulaire bouwen heeft zijn intrede gedaan.

Buitenlui worden gestimuleerd en ondersteund voor het beheer van natuur en landschap.

Om de jeugd te behouden zijn starterswoningen in de dorpskernen nodig.

Acties

De gemeente schaft het huidige krimpbeleid af en past het woningcontingent aan.

De gemeente staat boerderijsplitsing toe evenals functieverandering binnen bestaande muren van agrarische gebouwen. Geen wildgroei, maar passend bij het landschap en met behoud van biodiversiteit. Hierbij wordt uiteraard gewaakt voor misbruik, zoals illegale wietteelt.

De gemeente stimuleert circulair bouwen en ontwikkelt dit verder.

Mogelijkheden voor invulling van functies van clusters van agrarische gebouwen, zoals knooppunten, worden onderzocht. Bijvoorbeeld dat verschillende typen bedrijven, die elkaar ondersteunen/toeleveren/afnemen worden opgezet. Hierbij kan ook worden gedacht aan een nieuw soort rood-voor-rood-regeling, waarbij voor af te breken schuren en stallen, vierkante meters woonruimte kunnen worden verkregen, met als voorwaarde "voor wat, hoort wat". Voor verkregen nieuwe vierkante meters woonruimte wordt bijvoorbeeld nieuw groen aangelegd.

Landgoederen: geen nieuwbouw meer in buitengebied.

NATUUR EN LANDSCHAP

Startpunt

Ook in onze gemeente zijn natuur en landschap belangrijk voor de beleving (iedereen wil graag een kwalitatief mooie en gezonde omgeving om in te wonen en werken), voor de biodiversiteit (we kunnen toch niet hebben dat alle insecten verdwijnen) en voor de economie (als basis van recreatie: hier komen veel fietsers en wandelaars vanwege het mooie landschap. Voor de Achterhoek is de recreatie economisch net zo belangrijk als de landbouw).

De gemeente kent enkele grote natuureenheden zoals het Idink- en Nibbelinkbos, Wissinkbos en de Vennebulten. Daarnaast bestaat het grootste deel (ca. 70 %) van de gemeente uit agrarisch landschap. Met de biodiversiteit van het agrarische deel van het landschap is het slecht gesteld. Er zijn aanzetten voor verbetering, zoals akkerranden en kruidenrijke graslandranden, maar er is veel meer nodig om de biodiversiteit te verbeteren.

Door infrastructuur, wonen en schaalvergroting in de landbouw zijn in het verleden veel natuurelementen verdwenen. Het bestaande Landschapsontwikkelingsplan (LOP) kan niet voorkomen dat er nog steeds natuurelementen uit het landschap verdwijnen. Een goed landschapbeheersysteem met een bijpassend handhavingssysteem ontbreekt.

Om het succes van akker en weide vogels te vergroten willen de WBE's graag meer accent leggen op het beheer van predatoren.

Er is veel belangstelling voor natuur en landschap. IVN kan de voorlichting niet aan.

Toekomstbeeld

De oppervlakte groen in de gemeente is gelijk gebleven of toegenomen. Het uit noodzaak verdwenen groen (bijvoorbeeld voor huizenbouw of nieuwe infrastructuur) is gecompenseerd op plekken waar het landschap versterkt kon worden. Hiermee blijft ons coulissenlandschap kleinschalig en gevarieerd en blijft het de gemoedelijkheid uitstralen die zo bij onze streek hoort. De landbouw is duurzamer geworden en past zich aan de schaal van het landschap. De biodiversiteit van het agrarisch landschap is sterk verbeterd.

Het beheer- en handhavingssysteem voor het landschap heeft ervoor gezorgd dat de kwaliteit van het landschap niet minder is geworden maar zelfs is verbeterd.

Het aangepaste Bermbeleidsplan draagt bij aan vermindering van de kosten van bermbeheer en verhoging van de biodiversiteit van het buitengebied.

Burgers zijn zeer betrokken bij landschap en natuur. Het NME komt weer terug op de scholen en jongeren krijgen vanaf de basisschool weer een basisportie kennis mee over de relatie tussen de mens, zijn werk en natuur en landschap.

De bossen die we hebben blijven gemeenschappelijk bezit en behouden hun grootte en burgers worden betrokken bij de ontwikkeling om recreatie en biodiversiteit zo optimaal mogelijk te laten zijn.

Er is een breed gedragen Boombeleidsplan. "Een boom is meer waard dan een zonnepaneel" (uitspraak van Mark Shephard).

Acties

De gemeente stelt de medewerker Natuur en Landschap full-time aan.

Voor een goed beheer van natuur en landschap wordt een beheersysteem (inclusief monitoring) opgezet met een hieraan gekoppeld handhavingssysteem. Hierbij wordt ook compensatie geregeld; als het noodzakelijk is om voor een bepaalde ontwikkeling een landschapselement te verwijderen wordt dit na aanvraag bij en goedkeuring door de Gemeente op een andere plek gecompenseerd.

Meten is weten, daarom maakt de gemeente vaart met het vaststellen van de biodiversiteit (t.o.v. 1990), waardoor duidelijk wordt welke maatregelen nodig zijn om verbetering te realiseren.

Er is speciale aandacht nodig voor zandwegen, steilranden en historische kavelgrenzen. Deze elementen moeten in stand worden gehouden omdat ze van groot belang zijn voor biodiversiteit en ons vertellen over de ontstaansgeschiedenis van het gebied. Ze hebben een belangrijk aandeel in de beleefbaarheid van ons coulissenlandschap.

Het in 2013 gemaakt Bermbeleidsplan wordt opnieuw bekeken en wordt vastgesteld door de Gemeenteraad. Hetzelfde geldt voor het Bomenbeleid. In dit laatste worden duidelijke regels opgenomen hoe wordt omgegaan met wegbeplantingen waarin gaten ontstaan.

De Gemeente doet wat in haar vermogen ligt om landschapselementen weer met hun kadastrale maten mee te laten tellen in de grondtelling voor boeren.

Burgers en buitenlui worden door de Gemeente gestimuleerd en ondersteund bij aanleg van natuur.

De Gemeente gaat een Landschapsfonds opzetten. Omdat het landschap een gemeenschappelijk goed is, wordt van elke inwoner hier een bijdrage aan verwacht.

De Gemeente gaat onderzoeken of een Unesco Geopark voor ons grondgebied mogelijk is. Een dergelijk park kan o.a. bijdragen aan het bewerkstelligen van meer oog voor en bewustzijn over de leefomgeving.

De gemeente gaat in gesprek met de WBE over ruimere mogelijkheden voor bejaging van predatoren ten behoeve van kwetsbare soorten.

LANDBOUW

Startpunt

Ongeveer 70% van de totale oppervlakte van de Gemeente is landbouwareaal. Het gaat om ongeveer 300 agrarische bedrijven, merendeels melkveehouderijen en varkenshouderijen. Slechts enkele procenten van de agrarische bedrijven is biologisch.

Elk jaar stoppen veel boeren. Dit heeft te maken met vergrijzing, geen bedrijfsopvolger, economische redenen en (frustrerende) regelgeving.

Boeren hebben te maken met energie, wonen, natuur en landschap e.d. en zijn daarom genoodzaakt om samen met andere belangenpartijen op te trekken. Dat willen ze ook graag; ze willen maatschappelijk verantwoord werken. Hoewel het in eerste instantie om voldoende inkomen gaat, is er een grote wil om "natuurinclusief" te werken.

Wat het agrarisch onderwijs betreft is er bij het AOC verbetering nodig qua aansluiting bij de steeds vernieuwende praktijk. Zeker waar het gaat om maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Ook voor de jeugd is het belangrijk dat kinderen een goed beeld krijgen van de landbouw.

Toekomstbeeld

Over 10 jaar zit de landbouw in een groot verduurzamingstraject. Al onze boeren werken in de richting van kringlooplandbouw. Een kwart van de boeren werkt al kunstmestvrij, mede door onderlinge samenwerking en gebruik van nieuwe mestbewerkingsinstallaties. Bij de meeste gronden is het organische stofgehalte stijgende. Het hierdoor gestegen waterbergend vermogen en het op gang gekomen bodemleven zorgen voor merkbare resistentie tegen droogteperiodes en meer biodiversiteit boven de grond. Het waterpeil is omhoog gebracht.

Het AOC is een alliantie aangegaan met verschillende typen agrarische bedrijven die leerlingen laten kennismaken en werken met de vernieuwde praktijk.

Nieuwe agrarische gebouwen worden landschappelijk geheel aan- en ingepast in het landschap (landschappelijk verantwoord ondernemen). Biodiversiteit is in het gehele bedrijf een belangrijk aspect.

Nieuwe ontwikkelingen vragen meer ruimte, bijvoorbeeld om minder dieren per m² te houden. Boeren vragen om meer flexibiliteit t.a.v. de beschikbare bouwblokken. De Provincie heeft hiervoor ingezet met het "plussenbeleid", waarbij rekening wordt gehouden met overleg met de burens en groene inpassing e.d..

Bij schaalvergroting is behoud van biodiversiteit gewaarborgd.

Door de consequente invoering van de kringloopgedachte (circulaire economie) ontstaan er samenwerkingsvormen tussen melkvee- en akkerbouwbedrijven op lokale schaal. Mede hierdoor wordt vervoer van in- en output van bedrijven geminimaliseerd.

Er is een constructie bedacht om bedrijfsopvolging te stimuleren. Jongeren willen weer graag boer worden.

Acties

De Gemeente stimuleert duurzame landbouw met behoud van inkomen. Ook de Gemeente zelf gaat verhuurde landbouwgronden bij verlenging van het pachtcontract, omvormen naar duurzame landbouw.

Er worden allianties gesloten tussen landbouwbedrijven en het AOC. Met bijscholing en nascholing worden thema's als duurzame landbouw, energie, natuur en landschap integraal opgepakt.

De gemeente gaat voorlichting van de jeugd over de landbouw en natuur op de basisschool ondersteunen.

Bij landbouwtelling is oppervlakte cultuurgrond van belang gemeten volgens kadaster en niet d.m.v. luchtfoto's. Landschapselementen mogen geen afbreuk doen in de grondtelling voor boeren.

De Plattelandsraad en LTO denken na over nieuwe constructies en beheervormen om bedrijfsopvolging beter mogelijk te maken. Hierbij kan worden gedacht aan andere bedrijfsvormen, waarbij bijvoorbeeld anderen zich inkopen in het bedrijf en de boer in loondienst komt, maar ook aan nieuwe landelijke initiatieven, zoals knooppuntenerven of het herenboerenconcept.

RECREATIE EN TOERISME

Startpunt

De betekenis van toerisme in de Achterhoek is groeiende. Bezoekers zijn vooral Nederlanders. Veel wandelaar en fietsers. Veel vijftigplussers. In Oude IJsselstreek is het aantal overnachtingen in de kampeersector afgenomen. Het aantal zakelijke bezoeken is gestegen.

De gemeente Oude IJsselstreek is minder onderscheidend t.o.v. de andere gemeenten van de Achterhoek en heeft minder geprofiteerd van de groei in de sector.

Consumenten kiezen vaker voor nieuwe vormen van verblijfsrecreatie, zoals glamping en safaritenten. Recreatieondernemers hebben behoefte aan onderlinge samenwerking en promotie/branding. Momenteel waardeert de recreant de Oude IJsselstreek om de kleinschaligheid, gastvrijheid, plattelandscultuur en goede fiets- en wandelnetwerk.

Belangrijke thema's, waar momenteel over wordt nagedacht zijn: Plattelandsbeleving, het grensgebied, ijzer(maak)industrie en waterbeleving. Citta Slow is een mooie basis voor verdere recreatieontwikkeling, maar is helaas nog niet opgepakt door de gemeente. Nu biedt wellicht "Geopark" een mogelijkheid. Ook de specifieke maakindustrie kan waarde hebben voor toerisme.

De infrastructuur/bereikbaarheid is een belangrijk aspect voor recreatie. In dit kader wordt nagedacht over gemeenschappelijk vervoer, zoals SMAAS-fietsen en een (Oude IJssel) streekbus.

Een algemene vraag is hoeveel recreatie in onze gemeente gewenst is.

Toekomstbeeld

Over 10 jaar heeft het werken aan enkele speerpunten de volgende resultaten opgeleverd:

- Samenwerkingsverbanden van recreatiebedrijven met de omgeving (agrarische bedrijven, leveranciers natuur- en streekproducten en maakindustrie etc.), waarbij meerdere partijen profijt hebben
- Recreatiebedrijven treden naar buiten als gastheer van het landschap
- Goede bereikbaarheid van alle recreatieplekken, o.a. met "openbare" fietsen en een streekbus.
- Enkele goed lopende nieuwe producten, zoals een "rondje maakindustrie" en Tour de boer (arrangementen voor plattelandsbeleving).

Acties

De Gemeente stimuleert samenwerkingsverbanden tussen recreatiebedrijven onderling en andere bedrijfstakken. Er wordt o.a. onderzoek opgezet naar verbindingen tussen recreatie en andere bedrijfstakken.

Ook wordt er een onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een Cittaslow-achtig streekmerk. Misschien kan er koppeling met Unesco-Geopark plaats vinden.

De haalbaarheid van een (Oude IJssel)streekbus en SMAAS-fietsen worden onderzocht.

Voorts wordt nagegaan of er verbinding met het aanbevolen Landschapsfonds mogelijk is.

CULTUURHISTORIE

Startpunt

De gemeente heeft een rijke cultuurhistorie. Vanaf het Neolithicum tot voorbij de 2^e W.O. is er veel te ontdekken en ook al beschreven. Het bezoekerscentrum -/- 40 gr.C laat vooral vondsten uit de prehistorie zien, terwijl de DRU fabriek en het Hofshuus de periode vanaf de late middeleeuwen tonen. Ook de bestaande en vervallen landgoederen kennen een rijke historie en hiernaar is veel onderzoek gedaan. Daarnaast zijn er kleinere museumcollecties en plekken met een historische context te bewonderen binnen en net buiten de gemeente. Denk aan de Moezenköttel en bijzondere gebouwen als kerken en molens; maar ook locaties van vliegtuigcrashes, kerkhoven, monumenten etc. Dit is van grote waarde voor de bewoners (speciaal voor de schooljeugd), maar ook voor bezoekers uit binnen- en buitenland. Tegenwoordig is er veel belangstelling voor geschiedenis, de cultuurhistorie van het landschap en de ontwikkeling van dorpen en gebieden.

Tot onze spijt moeten we constateren dat de kennis en waardering voor de cultuurhistorie in de gemeente beperkt is. Er is momenteel geen deskundig aanspreekpunt voor cultuurhistorie. Dat is jammer, voor partijen met vragen, maar vooral ook om sturing te geven aan het gemeentelijk beleid inzake

cultuurhistorie. De wettelijke taken van archeologie worden vanuit de regio georganiseerd. Wat men uitvoert en oppakt is echter helaas het absoluut minimum van wat een gemeente wettelijk verplicht is en soms minder dan dat. Dat is jammer. Inleen van externe krachten voor specifiek onderzoek kan soms een oplossing zijn; als gemeente wil je echter ook zelf (enige) deskundigheid in huis hebben; die ontbreekt momenteel.

Toekomstbeeld

Voor de Gemeente is er een door de Gemeenteraad vastgesteld beleidsplan voor cultuurhistorie. Dit wordt beheerd en uitgevoerd onder leiding van een fulltime in dienst genomen expert. Hierbij wordt nauw samengewerkt met historische kringen, oudheidkundige verenigingen e.d.

Acties

De Gemeente stelt 1 FTE cultuurhistorisch expert aan met als taak om het cultuurhistorisch beleid en de uitvoering ervan handen en voeten te geven.

SAMEN DOEN EN GOEDE KWALITEIT, DAAR GAAT HET OM!